

BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARIDA MATEMATIK KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH

Madaminova O‘g‘iloy

Qo‘qon davlat universiteti 1-kurs magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20826056>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalarida matematika fanini o‘qitishda kreativ yondashuvni rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi.

Tadqiqot jarayonida tashkil etilgan tajriba-sinov ishlari asosida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar hamda zamonaviy texnologiyalarning samaradorligi o‘rganildi. Olingan natijalar talabalarining kreativ fikrlash ko‘rsatkichlari sezilarli darajada oshganini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: kreativlik, matematika ta‘limi, boshlang‘ich ta‘lim, innovatsion metodlar, pedagogik texnologiya.

Zamonaviy ta‘lim tizimi oldiga qo‘yilayotgan asosiy talablardan biri — bo‘lajak pedagoglarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishdir.

Ayniqsa, boshlang‘ich sinf matematika ta‘limida o‘quvchilarning mustaqil qaror qabul qilishi, masalalarga turlicha yondashuvi va fikrlarini erkin ifodalashi muhim hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, kelajak o‘qituvchilarini tayyorlash jarayonida ularda kreativ yondashuvni shakllantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Ushbu maqolaning maqsadi — tajriba-sinov ishlari orqali boshlang‘ich ta‘lim talabalarida matematika o‘qitishda kreativ yondashuvni rivojlantirish samaradorligini aniqlashdir.

Pedagogik adabiyotlarda kreativlik shaxsning yangicha fikr yuritishi, mavjud bilimlardan noodatiy tarzda foydalanishi va muammolarga bir nechta yechim taklif eta olishi bilan izohlanadi.

Matematika ta‘limida bu ko‘nikma, avvalo, nostandart masalalarni yechish, mantiqiy tafakkurni rivojlantirish va o‘quv faoliyatini faollashtirish orqali namoyon bo‘ladi.

Tajriba-sinov ishlarining tashkil etilishi

Tadqiqot ishlari oliy ta‘lim muassasasining boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabalari ishtirokida olib borildi. Dastlabki bosqichda talabalarning mavjud bilim va ko‘nikmalari diagnostik topshiriqlar orqali baholandi.

Natijalar ularning aksariyatida kreativ yondashuv elementlari yetarli darajada shakllanmaganligini ko‘rsatdi.

Shundan so‘ng, shakllantiruvchi bosqichda maxsus ishlab chiqilgan dastur asosida mashg‘ulotlar tashkil etildi. Ushbu jarayonda:

- muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar,
- aqliy hujum usullari,
- rolli o‘yinlar va didaktik mashqlar,
- AKT vositalaridan foydalanish kabi metodlar qo‘llanildi. Bunday yondashuv talabalarni faqat tayyor bilimni qabul qilishga emas, balki mustaqil izlanishga undadi.

Tajriba boshida o'tkazilgan baholash natijalari talabalar orasida yuqori darajadagi kreativlik ko'rsatkichi past ekanligini ko'rsatdi.

Amaliy mashg'ulotlar yakunlangach esa ijobiy o'zgarishlar kuzatildi: yuqori darajadagi ko'rsatkich keskin oshdi, past darajadagi natijalar esa sezilarli kamaydi. Bu holat qo'llanilgan metodlarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Ayniqsa, muammoli topshiriqlar va interfaol yondashuvlar talabalarni faol fikrlashga undab, ularning kasbiy tayyorgarligini mustahkamladi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, matematika o'qitishda kreativ yondashuvni shakllantirishda interfaol metodlar va zamonaviy texnologiyalar muhim o'rin tutadi.

Amaliy mashg'ulotlarga asoslangan tizimli yondashuv talabalarni mustaqil fikrlashga o'rgatadi va ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Torrance E.P. Creativity in Education. – New York, 1995.
2. Alixonov S. Matematika o'qitish metodikasi. – T.: O'qituvchi, 2011. – 354 b
3. Tojiev M., Barakayev M., Xurramov A. Matematika o'qitish metodikasi // O'quv qo'llanma. – T.: Fan va texnologiya, 2018. – 324 b
4. Rokhataliyeva, A. N. (2022). Teaching of mathematics on the basis of advanced international experiences. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(7), 50-55.
5. Yo'ldoshev J. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
6. Абдуллаева, Н. Р. Математикани ўқитишда ўқувчиларни креатив фаолиятини ривожлантиришнинг дидактик тамойиллари. “JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH” VOLUME 1, ISSUE 6, 119.
7. Ernazarova G. O., Yakubova M. Y. Oblaqulov Sh. D. “Kreativ pedagogika asoslari”. O'quv qo'llanma. Toshkent-2022. 162b,-8b